

УДК: 338.432.001

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ****І. І. ЄФРЕМОВА,**завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Білоцерківського національного аграрного університету,
м. Біла Церква, Україна

Метою статті є визначення законодавчих та інших нормативно-правових актів які визначають пріоритетні напрями та принципи державної науково-технічної політики в сфері аграрного виробництва, механізми прискореного інноваційного розвитку, орієнтири структурного формування науково-технологічного потенціалу та ресурсного забезпечення агропромислового виробництва.

Ключові слова: зростання агропромислового виробництва, правове регулювання інноваційної діяльності, інновації.

Аграрне виробництво має досить велике значення для суспільства не лише з економічної точки зору, а і з соціальної значимості даної галузі для забезпечення життєдіяльності населення країни. Галузь агропромислового виробництва є незамінним виробником продуктів харчування і сировини для промисловості, крім того завдяки агропромислового виробництву організовується певна кількість робочих місць.

Галузь аграрного виробництва має можливість розвиватись спираючись, в основному, на досягненнях науково-технічного прогресу, а саме на результати

досягнень науки, і відповідно до стану її сучасного розвитку завдяки прискоренню інноваційної діяльності.

Аграрне виробництво вже досить тривалий час знаходиться в стані реформування, протягом останніх років із постійним становленням законів ринкової економіки пріоритетними стають завдання забезпечення її відтворювального інноваційного циклу на новій технологічній основі. Оскільки, як зазначалось вище, аграрне виробництво має достатньо велике соціальне значення, а так забезпечення цієї соціальної спрямованості спонукає направляти подальше реформування галузі до відтворювального циклу з максимально ефективним використанням інноваційного потенціалу країни, і також внутрішніх її ресурсів.

Як зазначає Зоряна Кучерява [1], розвиток національної економіки після її виходу із багаторічного глибокого кризового стану має завдання забезпечити її відтворювальний інноваційний цикл на новій технологічній основі в умовах ринкової економіки. Утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки, а так і її складової – агропромислового виробництва, забезпечить достойну конкурентоспроможність та вихід на траєкторію сталого розвитку.

Отже, перехід держави до інноваційної моделі розвитку різних напрямів національної економіки став пріоритетним напрямком державної політики. Реалізувати інноваційний підхід до подальшого розвитку агропромислового виробництва можливо лише, насамперед, шляхом встановлення ефективного законодавства в сфері інновацій.

Питаннями інноваційного розвитку вже тривалий час приділяється пильна увага науковців. Так, певні дослідження здійснювались вітчизняними вченими Белкіним І.О., Гайдуцьким П.Р., Гончаровою Н.П., Домбровським Н.П., Кулініч Т.М., Орлюк О.П., Шевченко М.М.. Однак, залишається ще багато питань щодо ефективності та повноти нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в АПВ.

Сучасна нормативно-правова база (Закони, Укази Президента, підзаконні акти у формі постанов Уряду, наказів центральних органів виконавчої влади тощо) стосовно науково-технічної та інноваційної діяльності налічує близько 200 документів. Провідне місце займають передусім норми Конституції України, Господарського кодексу, а також Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу», Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та інших нормативно-правових актів, які визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів.

Правове регулювання інноваційної діяльності повинно забезпечити узгодженні координаційні дії і підтримку держави, саме такі завдання виконує

інноваційне законодавство в зарубіжних країнах. Але необхідно зазначити, що ефективний вплив держави на інноваційні процеси та міжнародні інноваційні зв'язки повинен здійснюватись не лише на загальнонаціональному рівні, не останню роль для інноваційного розвитку АПВ мають відігравати регіональні нормативні акти. Основні напрями розвитку регіонів та основні засади їх правового регулювання визначається Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 року в редакції від 1.01.2012 р.

Правові, економічні та організаційні основи формування та реалізації інноваційної діяльності в Україні визначає Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 р. Основна мета зазначеного закону є створення правової бази для забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.[2]

Зазначений Закон визначає два види пріоритетних напрямків інноваційної діяльності:

– стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності – формуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності із залученням Національної та галузевих академій наук України на основі ґрунтовних прогностно-аналітичних досліджень тенденцій світового науково-технологічного розвитку, результатів реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки України, зіставлення їх із реальними потребами економіки України, можливостями та станом інноваційного потенціалу країни;

– середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня – формуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності в рамках стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності і подаються кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України на затвердження разом із стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності. Також закон визначає, що середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності галузевого рівня розробляються відповідними центральними органами виконавчої влади в рамках стратегічних та загальнодержавних середньострокових пріоритетів інноваційного розвитку з урахуванням науково-технічного та технологічного розвитку галузі, її інноваційного потенціалу і затверджуються їх колеґіями терміном на три – п'ять років.

Визначаючи пріоритетні напрямки розвитку агропромислового виробництва, необхідно зазначити, що в Законі України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» визначено серед інших стратегічних пріоритетів напряму інноваційної діяльності в Україні на 2011-2021 роки

визначено стратегічними технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу.

У статті 5 п. 3, 4 зазначено, що середньострокові пріоритетні напрями загальнодержавного рівня та їх обґрунтування формуються центральним органом виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності із залученням Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, вищих навчальних закладів і науково-дослідних інститутів за результатами прогностно-аналітичних досліджень у сфері науки і техніки та інноваційної діяльності, прогнозів економічного та соціального розвитку України і спрямовані на забезпечення інноваційного розвитку міжгалузевого та міжрегіонального характеру.

Середньострокові пріоритетні напрями галузевого рівня формуються відповідними центральними органами виконавчої влади на основі стратегічних пріоритетних напрямів і середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня з урахуванням прогнозу розвитку галузей економіки і спрямовані на вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку окремих галузей економіки.

Таким чином, хоча даний закон є загальним для всіх напрямів національного виробництва, але безумовно визнає, що аграрне виробництво також потребує значного науково-технічного оновлення.

Закон України про «Інноваційну діяльність» від 04.07.2002, в редакції від 02.10.2011 року, дає визначення поняттям інновації і інноваційна діяльність. Так, інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Інновації – це новостворенні (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Вінник О.М. визначає інноваційну діяльність як одну з економіко-правових форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу з метою досягнення певного соціально-економічного ефекту, в т. ч. випуску і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології, досягнення прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, здійснення якісних змін у стані продуктивних сил, поліпшення соціального й екологічного становища, випуску нових конкурентоздатних товарів, послуг та ін.[3]

Стимулювання конкуренції та обмеження монополії забезпечує поширення інновацій на загальноекономічному рівні. Нормативною базою сприяння конкуренції є антимонопольне законодавство, спрямоване на розвиток конкурентного виробництва в сфері підприємницької діяльності, обмеження діяльності підприємств-монополістів, створення передумов для

демонополізації економіки, запобігання недобросовісній конкуренції серед виробників сільськогосподарської продукції.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» дається визначення інноваційної діяльності як засіб реалізації інвестицій. Зокрема, у ст. 3 Закону вказано, що інноваційною діяльністю є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» з метою отримання комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності.

В даному Законі знову ж таки містяться загальні положення щодо здійснення інноваційної діяльності шляхом внесення інвестицій, так як об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, а так і в галузі агропромислового виробництва.

Отже, держава визнає пріоритет та перспективи саме інноваційного розвитку як економіки в цілому, так і в агропромисловому комплексі безпосередньо. Проблема полягає в тому, що визначаючи досить актуальні питання інноваційного розвитку, зазначаючи стратегічні та середньострокові напрями інноваційної діяльності, держава не забезпечує в повному обсязі реалізації прийнятих законів. Це стосується особливо питань фінансового забезпечення інноваційного розвитку виробників сільськогосподарської продукції. Оскільки не дивлячи на визначення в більшості нормативно-правових актах положення щодо державної підтримки інноваційної діяльності в різних сферах економіки, а особливо наголошуючи на необхідності відновлення та підтримки саме аграрної галузі виробництва, в більшості випадків суб'єкти аграрного виробництва здійснюють усі інноваційні проекти за власні кошти.

Література

1. Електронний ресурс: Правове забезпечення інноваційного розвитку в Україні. Зоряна Кучерява. Головний спеціаліст відділу законодавства з питань підприємництва та приватизації Департаменту цивільного законодавства та підприємництва Міністерства юстиції України. // З. Кучерява. // Міністерство юстиції України. [Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/13958>
2. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 р. № 3715 – VI.
3. Вінник О.М. Господарське право /О.М. Вінник // Електронний ресурс: Режим доступу: <http://znatoki.net/golovne-menu/200765-2-1-0-765.html> , 2008 р.

Нормативно-правовое обеспечение инновационной деятельности в агропромышленном производстве

Ефремова И. И.

Целью статьи является определения законодательных и других нормативно-правовых актов которые определяют приоритетные направления

и принципы государственной научно-технической политики в сфере аграрного производства, механизмы ускоренного инновационного развития, ориентиры структурного формирования научно-технологического потенциала и ресурсного обеспечения агропромышленного производства.

Ключевые слова: рост агропромышленного производства, правовое регулирование инновационной деятельности

The Normatively-legal providing of innovative activity is in an agroindustrial production

Yefremova I.I.

The aim of the article is determination of legislative and other normatively-legal acts that determine priority directions and principles of public scientific and technical policy in the field of agrarian production, mechanisms of speed-up innovative development, reference-points of the structural forming of scientifically-technological potential and resource providing of agroindustrial production.

Keywords: height of agroindustrial production, legal adjusting innovative.